

[Jensen-Aale.]

rigtigt, og jeg er derfor ogsaa sikker paa, at det ærede Medlem vil bidrage sit til, at de Landbrug, der er saa smaa, at de ikke selv kan frembringe deres Raastoffer, kan faa deres Jord suppleret.

Der er endnu en Grund til, at det er nødvendigt at faa de smaa Husmandsbrug forøget, og det er Arbejderspørgsmaalet. Den store Landbruger har ikke længere i samme Grad Brug for den lille Landbrugers Arbejdskraft; han vil maaske nok have den lille Landbrugers mindreaarige Søn, for han kan i mange Tilfælde udrette det Arbejde, som den større Landbruger skal have gjort, men han er ikke nær saa glad ved at skulle beskæftige Faderen, som jo maa have et større Vederlag for sit Arbejde, for at han kan ernære sin Familie. Og naar den større Landbruger ikke i saa stor Udstrækning som tidligere har Brug for denne Arbejdskraft, ligger det i, at Maskinerne nu udretter en Del af det Arbejde, som den lille Landbruger før gjorde.

Selv om man nu har gjort sine Indvendinger her, som man gør det over for saa mange andre fornuftige Lovforslag, som dette Ministerium kommer med, har jeg dog forstaaet, at man i alt væsentligt er enig i, at man bør gaa til en Udvidelse af de smaa Landbrug, naar det kan ske enten ved Køb af Jord i det frie Marked eller ved, at man sammenlægger for smaa Landbrug; jeg vilde beklage, hvis det ikke var rigtigt, men jeg tror næsten, der er Enighed herom.

Der er en anden fornuftig Ting, man maa nævne i samme Forbindelse — det har været fremme i en Kommission, hvis Arbejde jeg i øvrigt ikke skal komme ind paa —, nemlig den, at der burde være Mulighed for at skaffe bedre Boliger for Landarbejderne og at skaffe dem et ordentligt Havebrug paa rimelige Betingelser. Naar man nedlægger et lille Landbrug, som kunde tjene til Bolig for en Landarbejder, hvad var saa mere rimeligt, end at det blev anvendt dertil? Efter Lovforslaget kan der ogsaa ydes Støtte til noget saadant, og det synes jeg er meget fornuftigt.

Ved at læse Forhandlingerne i det andet høje Ting og ved at gennemgaa Folketingsudvalgets Betænkning er jeg blevet klar over, at det, som egentlig skiller, er, at nogle ikke vil være med til Ekspropriation, og dette Spørgsmaal har jo ogsaa i mange Aar været skelsættende mellem de nuværende Regeringspartier og Oppositionspartierne, der er saa bange for at ekspro-

priere, som en vis Mand er for at se et Kors. Det foreliggende Lovforslags Bestemmelser om Ekspropriation burde nu i Virkeligheden ikke afskrække nogen, for der skal jo tages alle mulige Hensyn til dem, der har Jorden, hvilket der naturligvis ogsaa bør.

Naar man nøjes med Ekspropriation fra Gaarde, der har et Jordtilliggende af over 50 000 Kr.s Jordværdi, i visse Tilfælde 40 000 Kr.s Jordværdi, synes man mig at have været saa beskedene, at heller ikke Indehavere af Gaarde, der ligger derover, behøver at ængstes for, at man skal komme og ødelægge deres Gaard. Man kan udmærket ekspropriere fra de større Gaarde, uden at det i mindste Maade behøver at genere Arbejdsforholdene paa disse; men kan man opnaa Jord til en rimelig Pris uden Ekspropriation, er der ingen, der tænker paa at ekspropriere. Det er kun i Tilfælde, hvor man ikke kan faa Jord til en rimelig Pris, man ser sig nødsaget til det, hvis den store Jordbruger ikke for Tid og Evighed skal kunne drage Nytte af den lille Landbrugers Tvangssituation, da man jo er nødsaget til at erhverve Jorden nogenlunde paa et bestemt Sted.

Vi var forleden lidt inde paa Talen om større og mindre Landbrug. Jeg hører ikke til dem, der mener, at man skal forbyde de større Landbrug; man kan stille Fordringer til dem naturligvis, Indehaverne skal være i Stand til at drive dem paa en forsvarelig Maade, da et ordnet Samfund ikke kan finde sig i, at de store Landbrug ligger hen og bliver misrøgtet. Det skal jeg ikke komme ind paa ved denne Lejlighed. Men det er aldeles ikke nødvendigt for at eksistere og føre et lykkeligt Liv at have et stort Landbrug. Paa et mellemstort og noget mindre Landbrug kan man leve lige saa sundt og lykkeligt, som, ja, maaske mere sundt og lykkeligt, end naar man har et større Landbrug, hvor man i højere Grad er henvist til at skulle leve af andres Arbejde. Det synes ogsaa mig fornuftigt, hvad der staa i Lovforslaget, at hvis et lille Landbrug paa en Maade ligger i Vejen for et større, og den større Landbruger gerne vil erhverve det, fordi det paa en eller anden Maade er generende for ham, maaske danner Skel paa en uheldig Maade — det sker i mange Tilfælde —, kan der byttes med det større Landbrug, naar der oprettes et fornuftigt Husmandsbrug. Det synes mig rigtignok ogsaa at være saa stor Hensyntagen til de større Landbrug, at jeg vil tro, at de, der har Interesse i at tale det store Landbrugs Sag, vil give dette Lovforslag Tilslutning i Betragtning af, at det ikke kan gøre det store